

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.331/2019/6.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke
. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró
Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: felperes neve(**felperes címe**)

A felperes képviselője:

. Borsos József ügyvéd (**fél címe1**)

Az alperes: alperes neve(**alperes címe**)

Az alperes képviselője:

Apák az Igazságért Egyesület (**fél címe2**)

A per tárgya: Gyermektartásdíj felemelése, szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Ödöllői Járásbíróság 4.P.21.500/2017/21.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Környéki Törvényszék 1.Pf.20.402/2018/13.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott, a kapcsolattartást szabályozó rendelkezéseit az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi.

A jogerős ítélet gyermektartásdíjra vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja: az alperes gyermektartásdíj fizetési kötelezettségének mértékét 30.000 (harmincezer) forint összegben állapítja meg.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 15.000 (tizenötezer) forintot gyermektartásdíj hátralék jogcímén.

Ezt meghaladóan a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a feleket, hogy fizessenek meg az államnak felhívásra a felperes 32.000 (harminckétezer) forint, az alperes 68.000 (hatvannyolcezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az alperes (továbbiakban: felek) kapcsolatából 2008. január 12. napján **B. S.** utónevű gyermekük született.
- [2] A felek a Gödöllői Járásbíróságon 2013. június 12-én megkötött, a bíróság P.20.469/2003/14. számú végzésével jóváhagyott egyezségükben megállapodtak abban, hogy a kiskorú gyermeket a felperes neveli és gondozza, az alperes pedig 2013. július 1. napjától kezdődően havi 25.000 forint gyermektartásdíj megfizetését vállalta. Szabályozták a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást.
- [3] Az egyezség megkötésekor a felperes külkereskedőként dolgozott, havi nettó átlagjövedelme 400.000 forint volt és 13.700 forint családi pótlékot kapott (P.20.616/2013/4. számú jegyzőkönyv). A gyermekkel a szülei tulajdonát képező összkomfortos ingatlanban lakott, fenntartott egy albérletet, 55.000 forint bérleti díjat, 30.000 forint lakásfenntartási kiadásokat viselt. Egy Suzuki személygépkocsival rendelkezett.
- [4] Az akkor öt éves gyermek óvodába járt, vele kapcsolatban átlagos kiadások merültek fel. Indokolt szükséglete pénzbeli ellenértékeként a felperes havonta átlagosan 127.806 forint összeget jelölt meg.
- [5] Az alperes informatikusként és ügyvezetőként dolgozott a testvérével közös tulajdonukban álló, optikai eszközök kereskedelmével foglalkozó kft.-ben, havi nettó átlagjövedelme 115.000-120.000 forint volt. Saját ingatlanában élt, amelyet a kft. részére bérbe adott, lakásfenntartási kiadása 30.000 forint volt. Az alperes nem vitatta, hogy a munkabérén felül megtakarítása kamataiból és saját ingatlana bérbeadásából is származott bevétele.
- [6] A felperes jelenleg is a **G.** Kft.-nél dolgozik, az adójóváírással havi nettó jövedelme 530.775 forint, 13.600 forint családi pótlékban részesül. Kizárólagos tulajdonában áll egy 54 m² nagyságú összkomfortos kétszobás ingatlan, ennek havi átlagos rezsiköltsége 47.500 forint. A kislány az iskolában étkezik (9.500 forint), az oktatás mellett táncra, úszásra, zeneiskolába és triatlon edzésre jár. Havi indokolt szükségletei pénzbeli ellenértéke 120.000 forint.
- [7] Az alperes változatlanul a testvérével közös gazdasági társaságban dolgozik. A kft. három alkalmazottat foglalkoztat, az alperes havi 40 órában a gazdasági társaság alkalmazottja is, nettó bére 31.920 forint, a másik két munkatársnak bruttó 230.000 forint, illetve 260.000 forint havi jövedelmet fizetnek. Az alperes a tulajdonosa egy 52 m²-es társasházi lakásnak, amelyet a kft. bruttó 90.000 forint bérleti díjért bérel. Az ingatlan fenntartásával kapcsolatos költségeket döntően a gazdasági társaság fizeti.

- [8] 2016-ban az alperes 1.200.000 forint osztalékot vett fel. A kft. mérleg szerinti eredménye 2013. évben 11.807.000 forint, 2014-ben 13.000.810 forint nyereséget mutatott ki. A nyereséget a tagok eredménytartalékba helyezték el. Az alperes 2016. évben havonta különböző forrásokból összesen 249.900 forint nettó jövedelemmel rendelkezett.
- [9] Az alperes 2013. szeptember 5. napján benyújtott keresetlevelében kérte a kapcsolattartás újraszabályozását, a Gyöngyösi Járásbíróság 2013. november 28. napján kelt P.20.690/2013/11. számú ítéletével a keresetet elutasította. A felek a másodfokú eljárásban 2014. október hó 1. napján az Egri Törvényszék 1.Pf.20.128/2014/19. számú végzésével jóváhagyott egyezségeket kötöttek és a korábbi kapcsolattartási rendezést módosították.
- [10] Az alperes által kezdeményezett, a kapcsolattartás végrehajtására vonatkozó gyámhivatali eljárásokban az elsőfokú ítélet meghozatalakor 13 jogerősen elbírált határozat született és 79 eljárás még folyamatban volt.

A kereseti kérelem és az alperes viszontkeresete

- [11] A felperes a keresetében azt kérte, hogy a bíróság 2016. március 1. napjától kezdődően a gyermektartásdíj mértékét havi 50.000 forintra emelje fel és rendelkezzen a KSH által közzétett éves fogyasztói árindex növekedési mértékével való évenkénti emeléséről.
- [12] Keresete ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy a 2013. évben megkötött egyezség óta a körülmények lényegesen megváltoztak. Az akkor három éves (ténylegesen: öt éves) gyermek indokolt szükségleteit a megállapodás szerinti 25.000 forint tartás csak részben fedezte. Az előzményi eljárásban, 2013-ban igazolta a gyermekkel kapcsolatos összegzett kiadásait, amelyet az alperes elfogadott. Azóta a gyermek iskolás lett, a különórákkal és a sportolással jelentős többletkiadások merülnek fel. A kislány az akrobatikus rock and roll válogatott tagja, hetente három délután országos szintű versenyekre készül, nyáron edzőtáborokon vesz részt.
- [13] A felperes először a gyermekre fordított kiadásai havi összegét 150.556 forintban jelölte meg (P.20.469/2016/3. számú beadvány), majd részletezte a gyermek indokolt szükségletei havi pénzbeli ellenértékét: a lakhatási kiadások gyermekre jutó összege 23.867 forint, iskolai étkezés 9.500 forint, szabadidő, kulturális kiadás (sport, különórák) 31.840 forint, ruházkodás 20.800 forint, egyéb kiadások (élelmiszer, tisztálkodás) gyermekre jutó (fele) 25.970 forint. 2016 évben átlagosan 173.226 forint, a 2016/2017 tanévben 8 hónap átlagában 213.801 forint, 2016 márciusától 2017 februárjáig 156.176 forint kiadást tüntetett fel (P.20.469/2016/34. számú beadvány). Fedezi a gyermek szociális életével kapcsolatos kiadásokat (ajándékok, zsúrok), illetve babakötvényben havi 10.000 forintot tesz félre és saját életbiztosításának is a gyermek a kedvezményezettje (P.20.469/2016/10. számú környezettanulmány).

- [14] Az alperes a kért tartás megfizetésére teljesítőképes, már az egyezség megkötésekor is magas jövedelemmel rendelkezett. A bejelentett munkabére mellett megtakarításból, kamatjövedelmekből és a saját ingatlana bérbeadásából is származik bevétele. Állítását az alperes életvitele alátámasztja, többhetes - és nyilvánvalóan költségigényes - utazásokon vesz részt. A felperes hivatkozott arra is, hogy az alperes 2016 májusától rendszeresen és önként 30.000 forint tartásdíjat fizet.
- [15] Az alperes 2016. április 25. napján benyújtott keresetében elsődlegesen a szülői felügyelet megváltoztatását és a kiskorú gyermek szülői felügyeletének gyakorlására való feljogosítását és ezzel összefüggésben a különélő szülő (jelen per felperese) és a gyermek közötti kapcsolattartás szabályozását, továbbá a felperes kötelezését kérte 25.000 forint határozott összegű gyermektartásdíj megfizetésére. Másodlagos keresete a váltott elhelyezés elrendelésére irányult. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmében a kapcsolattartás rendezését kérte (P.20.707/2016. keresetlevél). Az elsőfokú bíróság a keresetlevelet a gyermektartásdíj felemelése iránt folyamatban levő perhez egyesítette (P.20.707/2016/7.számú végzés).
- [16] Az egyesített eljárásban az alperes a felperes tartásdíj megváltoztatására irányuló keresetét 30.000 forint összeg erejéig elismerte, ezt meghaladóan kérte annak elutasítását. Állítása szerint a tartás mértékére kiható lényeges körülményváltozás nem történt. Jövedelme nem változott, a gyermek indokolt szükségleteit pedig az általa önként teljesített 30.000 forint tartás, az adójóváírás és a családi pótlék biztosítja. Részben elismerte, részben vitatta a felperes által feltüntetett szükségletek körét és mértékét (P.20.469/2016/35. számú tárgyalási jegyzőkönyv).

Az első- és másodfokú ítélet

- [17] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 2016. március 1. napjától kezdődően, minden hónap 10. napjáig előre esedékesen fizessen meg a kiskorú gyermeke tartására havi 50.000 forint határozott összegű gyermektartásdíjat. Megállapította, hogy az alperesnek 480.000 forint tartásdíj hátraléka keletkezett, amelynek megfizetésére havi 48.000 részletfizetést engedélyezett. Módosította a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás szabályozási rendjét. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította.
- [18] Az elsőfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:210. § (1) bekezdése alapján a tartás mértékét - figyelemmel a Ptk. 4:215. §-ra - a szülők megállapodása hiányában a Ptk. 4:218. § (2) bekezdésére figyelemmel határozta meg.
- [19] A Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében foglalt feltételeket a felperes bizonyította: az egyezség megkötése óta a körülmények lényegesen megváltoztak. A gyermek óvodai ellátásban részesült, jelenleg

általános iskolás, ezért nem vitatható, hogy kiadásai lényegesen megemelkedtek. Ez pedig önmagában megalapozza a korábban megállapított tartás mértékének megváltoztatását.

- [20] A kiskorú gyermek indokolt szükségletei pénzbeli ellenértékét a felperes kimutatása alapján 120.000 forint összegben fogadta el (a lakhatási és az élelmiszer, tisztálkodási költségeknél a kimutatott összegek felét vette figyelembe). Az alperes teljesítőképességét a felperes jövedelméhez kapcsolta, a havi nettó 500.000 forint jövedelem elérésére az alperesnek is képesnek kell lennie. A kért tartás megfizetésére tehát az alperes teljesítőképes és a mértéke megfelel a gyermek indokolt szükségleteinek.
- [21] A kapcsolattartást a Ptk. 4:181. § (2) és (3) bekezdései alkalmazásával a peradatok mérlegelésével, a fokozatosság elve alapján részletesen szakaszolva újra szabályozta, figyelemmel a gyermek korára, életkörülményeire, pszichés állapotára és a felek személyes körülményeire.
- [22] A felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta. A kapcsolattartás elsőfokú bíróság szerinti részletes szakaszolását módosította és a felperes gyermektartásdíj felemelése iránti keresetét elutasította. Megállapította, hogy az alperesnek 646.150 forint túlfizetése keletkezett, amelyet a felperes 90 nap alatt köteles az alperes részére visszafizetni. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyta.
- [23] A másodfokú bíróság a felperesnek az elsőfokú ítélet kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezései megváltoztatását érdemben vizsgálta. A felek Gödöllői Járásbíróságon megkötött egyezsége után az Egri Törvényszék előtt 2014. október hó 1. napján újabb perbeli szerződést kötöttek. A jelen peres eljárás 2016. március 21. napján indult, ehhez a perhez került egyesítésre az alperes által 2016. április 25-én indított 5.P.20.707/2016. számú per, amelynek tárgya elsődlegesen a szülői felügyelet megváltoztatása, másodlagosan a kapcsolattartás újraszabályozása volt. Miután a kapcsolattartás megváltoztatását az Egri Törvényszék előtt megkötött egyezség jogerőre emelkedésétől számított két éven belül kérték, a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése alapján az elbírálásra az elsőfokú bíróság hatáskörrel rendelkezett.
- [24] A másodfokú bíróság a kapcsolattartás elsőfokú ítéleti rendezését túlzottan differenciáltnak ítélte és részletesen indokolta az általa helyesnek tartott szabályozást. A fellebbezésre utalással kiemelte, hogy a kapcsolattartás alapjogi definíciójából következően a gyermeket gondozó szülő szubjektív megítélése a különélő szülő érdemtelenségét, érdemességét illetően nem releváns. A peradatokból megállapítható, hogy az alperes a gyermek születése óta rendszeresen tartja a kislánnyal a kapcsolatot, felróható magatartás hiányában a különélő szülőtől az elvitel jogát is magában foglaló kapcsolattartás nem lehet megvonni (BH 2001.125.).
- [25] Ezzel szemben az alperes fellebbezését a gyermektartásdíj

tekintetében megalapozottnak ítélte.

- [26] A tényállást kiegészítette a felek közötti gyermekelhelyezési eljárásban felvett peradatokkal és a kiegészített tényállás alapján az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetést vont le. A felek körülményeiben a gyermektartásdíj mértékére kiható lényeges változás nem történt. A felperes jövedelme 530.775 forintra emelkedett, az alperes jövedelmi viszonyaiban, életkörülményeiben sincs jelentős változás: a családi gazdasági társaságban részmunkaidőben dolgozik, munkabére lényegesen nem nőtt, a kft.-től bérleti díjat kap, illetve osztalékban részesül. Az alperes által szolgáltatott peradatokat meghaladó jelentős többletjövedelem nem igazolt.
- [27] Tény, hogy a felek gyermeke az egyezségkötéskor óvodás volt, jelenleg iskolás és ez köztudottan többletkiadásokkal jár. A felperes azonban már az egyezségkötés előtt is 127.806 forintban jelölte meg a gyermek havi rendszeres kiadásait és ennek figyelembevételével kötött egyezséget az alperessel havi 25.000 forint tartásdíjra. A felperes nem hivatkozhat arra, hogy nem volt előtte ismert az alperes jövedelme, hiszen azzal az egyezségkötést megelőzően a peradatokból is értesülve tisztában kellett legyen. Önmagában a szükségletek megváltozása tényéből nem következhet automatikusan a tartás mértékének megváltoztatására való kötelezettség. Az elsőfokú bíróság nem a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében meghatározott szempontok szerint vizsgálta a tartás meghatározásának alapjául szolgáló körülmények változását. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatokból megállapította, hogy az egyezség megkötése óta a felperes jövedelmi viszonyai változtak, azt azonban nem bizonyította, hogy az alperes teljesítőképessége is megváltozott, tehát az általa kért mértékű tartás megfizetésére teljesítőképes.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [28] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben - tartalma szerint - elsődlegesen a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül kívül kívül helyezését és a hatáskörrel, illetékességgel rendelkező elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérte. A Kúria a kapcsolattartás tekintetében a keresete szerint határozzon, a tartásdíj mértéke körében az elsőfokú ítéletet hagyja helyben. A jogerős ítélet sérti a tisztességes és pártatlan ügyintézéshez való jogát (Alaptörvény XXIV. cikk és XXVIII. cikk), a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 213. §-t, 240. § (1) bekezdését, a Ptk. 4:180. § (1) bekezdését, a Ptk. 4:210. § (1) bekezdését.
- [29] Az eljáró bíróságok az eljárási jogszabályhelyek súlyos megsértésével rendelkeztek a kapcsolattartásról, a felperesnek

ugyanis erre irányuló kereseti kérelme nem volt. Az elkülönített és más bíróságra áttett perben a keresetétől elállt, ezért a bíróság a pert megszüntette, az adott perben pedig pedig a felek a kapcsolattartás megváltoztatása iránti keresetet/viszontkeresetet nem terjesztettek elő.

- [30] A jogerős ítélet rendelkező része nem tartalmazza azt a megállapítást, hogy a gyermek továbbra is a felperesi anya nevelésében és gondozásában marad, azaz a szülői felügyeletet ő gyakorolja [régi Pp. 213. §]. A kapcsolattartás végrehajthatósága aggályos.
- [31] Sérült a régi Pp. 240. § (1) bekezdése. A másodfokú tárgyalás előtt a felek nem kaptak hiánypótlásra való felhívást, a felperes a tárgyaláson abban a hiszemben jelent meg, hogy minden irat a másodfokú bíróság rendelkezésére áll. A tárgyaláson tudta meg, hogy a fellebbezéséhez csatolt, a kapcsolattartásra vonatkozó tervezetét a másodfokú bíróság nem kapta meg. A másodfokú bíróság az ideiglenesen intézkedéssel kapcsolatban sem rendelkezett.
- [32] A felperes részletesen levezette a jogerős ítélet szerinti kapcsolattartás szabályozásának az álláspontja szerinti okszerűtlenségét és iratellenességét.
- [33] A másodfokú bíróság a tartás mértékének megváltoztatása iránti kereset elbírálásánál figyelmen kívül hagyta, hogy az alperes 30.000 forint erejéig a keresetet elismerte.
- [34] A Ptk. 4:210. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó bírói gyakorlat alakította ki azt a következetesen érvényesülő elvet, miszerint a körülményváltozás a tartás mértékét csak akkor befolyásolja, ha lényeges és tartós jellegű, továbbá összefüggésben áll a jogosult szükségletével vagy a kötelezett teljesítőképességével. Az alperes teljes körűen nem tárta a bíróság elé jövedelmi, vagyoni helyzetét. A 2012. évben bevallott havi nettó 26.200 forint jövedelme 2016. évre 31.920 forintra nőtt, ebből az összegből a létfenntartása nyilvánvalóan nem biztosítható. A 2016. évi bérjegyzék alapján már havi 71.000 forint osztalékban is részesült, amely kiegészült a nettó 75.000 forint bérleti díjjal. Az alkalmazottak bruttó munkabére 280.000 forint + 8.000 forint cafetéria, ebből következően, ha az alperes teljes munkaidőben dolgozna, bruttó jövedelmének el kellene érnie az alkalmazottai munkabérét. Az alperes életerős, egészséges ember, aki alkalmas 40 órát meghaladó munkavégzésére is. A jövedelme növekedést mutat, alkalmazottak versenyképes jövedelemmel rendelkeznek, az alperes maga sem vitatta, hogy megtakarításokból, kamatjövedelmekből, ingatlana bérbeadásából is van bevétele, évente külföldön nyaral.
- [35] Tévesen érvelt a másodfokú bíróság azzal, hogy az egyezségkötésekor ismernie kellett az alperes jövedelmét. Külön kasszán, önálló bankszámlát használva, elkülönülten gazdálkodtak, amelyet az alperes 2017. január 31-án tartott tárgyaláson nem vitatott.
- [36] A felperes összefoglalt álláspontja szerint az alperesnek nem a teljesítőképessége, hanem a fizetési készsége hiányzik: az általa meghatározott 30.000 forintnál magasabb tartásdíjat nem akar

fizetni.

- [37] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta. A jogerős ítélet helyesen foglalt állást abban, hogy a Ptk. 4:210. §-a alapján az egyezségeen alapuló tartásdíj megváltoztatásakor azt is vizsgálni kell, hogy a gyermek érdekkörében felmerült, előre nem látható, rendszeres kiadás indokolja-e a változtatást. Az alperes hivatkozott a Kúria Pfv.II.21.327/2016. számú egyedi ügyben hozott döntésére: a Ptk. különbséget tesz a bíróság által megállapított és a felek megállapodása alapján meghatározott tartásdíj fizetési kötelezettség megváltoztatásánál. A szülőknek a szülői felelősségük alapján a megállapodás tartalmának meghatározásakor felelősségteljesen, kellő gondossággal és körültekintéssel kell eljárniuk és számolniuk kell azzal, hogy egyrészt a megállapodás szerinti tartásdíj hosszabb időn keresztül is teljesíthető mértékű legyen, másrészt az a gyermek indokolt szükségleteit folyamatosan és megfelelően biztosítsa. A felperes a perben előre nem látható, a tartásdíj megváltoztatását megalapozó körülményváltozást nem igazolt.
- [38] A kapcsolattartás körében a kereset maga a kapcsolattartás megváltoztatása, azt a bíróság a felek konkrét kérelmeitől eltérően is szabályozhatja.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [39] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül.
- [40] A kapcsolattartás.
- [41] A felperes felülvizsgálati kérelme megalapozott, mert az eljáró bíróságok az egyezségben rendezett kapcsolattartás megváltoztatásáról erre irányuló kereset/viszontkereset hiányában döntöttek.
- [42] A felperes a keresetlevelében - a gyermektartásdíj mértékének megváltoztatása mellett - a kapcsolattartás újraszabályozását is kérte. A Gödöllői Járásbíróság a keresetet elkülönítette, és e tekintetben elrendelte a keresetlevél áttételét a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bírósághoz (5.P.20.469/2016/4. végzés). A bíróság a felperes keresettől való elállása folytán 2016. július 8. napján kelt 16.P.20.977/2016/5. számú végzésével a pert megszüntette. A felperesnek tehát a szabályozott kapcsolattartás megváltoztatására kereseti kérelme a jelen perben nem volt.
- [43] Az alperes viszontkeresetében elsődlegesen a szülői felügyelet megváltoztatásával összefüggésben a felperes mint különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás szabályozását, a felperes gyermektartásdíj megfizetésére kötelezését, másodlagosan a váltott gondozás elrendelését (tartásdíj és kapcsolattartási szabályozás nélkül) kérte. Az alperes hangsúlyozottan a per időtartama alatt ideiglenes intézkedés meghozatalával kérte a már rendezett kapcsolattartás aktuális szabályozását (P.20.469/2016/19/A.,

4.P.21.500/2017/9 számú kérelem). Az elsőfokú eljárás befejezése, a tárgyalás berekesztése előtt az elsődleges viszontkeresetét (szülői felügyelet megváltoztatása és ezzel összefüggő járulékos kérdések) tartotta fenn (4.P.21.500/2017/21. számú jegyzőkönyv 5. oldal). A fenntartott viszontkeresete a régi Pp. 3. § (2) bekezdése alkalmazásával sem értelmezhető az egyezséggel szabályozott kapcsolattartás megváltoztatásának: a szülői felügyelettel összefüggő kapcsolattartás szabályozása nem azonos a már szabályozott kapcsolattartás megváltoztatásával [Ptk. 4:181. § (4) bekezdés].

- [44] Az eljárt bíróságok tehát a kapcsolattartás megváltoztatásáról erre irányuló viszontkereset előterjesztése nélkül határoztak, döntésük a régi Pp. 3. § (1) bekezdésébe és a 215. § rendelkezésébe ütközik. A Kúria ezért a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján ebben a keretben a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte. A kapcsolattartás körében megjelölt további jogszabálysértések [Alaptörvény XXIV. cikk és XXVIII. cikk, régi Pp. 213. §., régi Pp. 240. §] vizsgálata okafogyottá vált.
- [45] A gyermektartásdíj mértékének megváltoztatása.
- [46] A felülvizsgálati kérelem kis részben, az alperes elismerésére tekintettel részben megalapozott.
- [47] A perben a régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte állításainak bizonyítási kötelezettsége: a gyermekre fordított indokolt szükségleték pénzbeli ellenértékének emelkedése és az alperes teljesítőképességének pozitív változása. Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a felperes a bizonyítási kötelezettségét nem teljesítette.
- [48] A felülvizsgálati eljárásban a felperes az elsőfokú bíróság által meghatározott havi 120.000 forint indokolt szükséglet pénzbeli ellenértékét nem sérelmezte, kifejezetten az alperes teljesítőképessége meglétével érvelt. A felülvizsgálati eljárásban tehát abból kell kiindulni, hogy a kiskorú gyermek szükségletére fordított kiadás a perbeli egyezség óta lényegében nem változott. A felperes kimutatása szerint az öt éves gyermekre fordított 127.000 forint kiadás az iskolai tanulmányok megkezdése után nagyságrendileg azonos szinten maradt (7.000 forint összeggel csökkent).
- [49] A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) alapján egységes volt az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a körülmények lényeges változásának bizonyítottasága a tartás mértékének megváltoztatását megalapozza [Csjt. 69. § (1) bekezdés]
A Csjt. 69. § (2) bekezdése pedig lehetőséget biztosított a tartás felemelésére akkor is, ha a felek eredetileg számba vehetően kisebb összegben állapodtak meg.
- [50] A Ptk. Negyedik Könyve a családjogi tartásnál is kiemelt jelentőséget tulajdonít a felek megállapodásának és a Csjt. szabályozásától részben eltérően és differenciáltabban rendelkezik:

a tartás mértékének megváltoztatásánál a felek szerződés kötés kori felelősségére visszautalva mindkét szerződő féllel szemben elvárásokat fogalmaz meg.

- [51] A Ptk. 4:210. § (1) bekezdés első fordulata a tartás mértékének megváltoztatása általános konjunktív feltételeit tartalmazza: 1. a tartás alapjául szolgáló körülmények változása; 2. ez a körülményváltozás a tartás változatlan teljesítésére valamelyik fél lényeges jogi érdekét sértse. A törvényhely második fordulata az általános feltételrendszer szűkítve két további, külön-külön vizsgálandó feltételt ír elő arra a helyzetre, amikor a felek tartásdíj mértékét szerződéssel (egyezséggel) rendezték és 1. annak megkötésekor a körülmények változása már előre látható, azaz azzal a félnek számolnia kellett vagy 2. a körülményváltozás az arra hivatkozó fél terhére róható.
- [52] A Ptk. fenti jogszabályhelyének megfogalmazása a szülőkkal szemben azt a követelményt támasztja, hogy a tartás mértékének meghatározásakor felelősségteljesen, kellő gondossággal és előrelátással járjanak el. A kötelezett szülő mérje fel a saját teljesítőképességét és a vállalt tartás lehetőleg hosszabb távú biztosításának felelősségét. A gondozó szülőtől pedig elvárható annak felismerése, hogy a gyermek indokolt szükségleteit a szerződésben kikötött tartásdíj ne csak aktuálisan fedezze; gondolja át a tartás mértékét megalapozó indokolt szükségletek előre látható fennállását, továbbá azt, hogy a megállapodott tartásdíj a kiadások pénzbeli ellenértékét milyen mértékben fedezi (Pfv.II.20.804/2018/12.).
- [53] A perben a felperes azzal érvelt, hogy az előzményi eljárásban az alperes a gyermektartásdíj alapját képező bevételeit teljesen nem tárta fel, neki pedig a tényleges jövedelméről nem volt tudomása.
- [54] A peradatok alapján az egyezés megkötésére a felek személyes meghallgatását követően került sor: az alperes elismerte, hogy a bérjellegű jövedelme mellett egyéb forrásból (bérbeadás, kamatjövedelem) is bevétele származik, a lakhatási kiadásait pedig csökkentti a rezsiköltség kft.-nél való elszámolása. Kétségtelen, hogy az alperes a bevételeinek konkrét havi mértékéről nem nyilatkozott. A felperes azonban a fentiek figyelembe vételével állapodott meg vele, az alperes jövedelmének részletesebb, az esetleges nagyobb mértékű tartást megalapozó teljesítőképessége feltárását nem igényelte.
- [55] A perbeli esetben tény, hogy a tartás mértékében a szülők az előzményi perben úgy állapodtak meg, hogy a felperes a gyermek szükségletei biztosítását a természetbeni tartáson felül a pénzbeli kiadások viselésében is döntően magára vállalta. A gyermekre fordított és kimutatott költségekhez képest az alperessel annak töredékét kitevő havi tartásdíjban állapodott meg. Nincs jelentősége annak, hogy akkor milyen egyéb, a perben fel nem tárt okok motiválták: a gyermekre fordított kiadásai mértékének tudatában a 127.000 forint feltüntetett költségek teljesítéséhez az alperes jövedelmi és vagyoni viszonyai ismeretében a 25.000 forint

gyermektartásdíjat elfogadta.

- [56] A Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a felperes a szülői felelősség és a szerződés megkötésekor elvárható magatartás általános zsinórmértéke [Ptk. 6:62. §] alapján utóbb nem érvelhet a szülők közötti teherviselés aránytalanságával, miszerint az egyezség megkötésekor a kiadások pénzbeli ellenértékének viseléséből nagyobb részt vállalt. Az egyezségben rögzített tartás mértékének megváltoztatását - az indokolt szükségletek és a kötelezett körülményeinek változatlansága mellett - nem alapozza meg az, hogy az egyezség megkötésekor a kötelezett egyébként nagyobb mértékű tartásra is teljesítőképes lett volna.
- [57] A fentiek alapján tehát nem a szerződés megkötésekor a felperes által feltételezett (és peradatokkal nem alátámasztott) alperesi teljesítőképessegből, hanem az előzményi eljárásból rendelkezésre álló jövedelmi és vagyoni viszonyokból kiindulva vizsgálandó az alperes teljesítőképessegeiben bekövetkezett változás. Helytállóan mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy a perben az egyezség megkötéséhez képesti körülményváltozást a felperes nem tudta bizonyítani. Az alperes változatlanul 40 órás munkaviszonyban minimálbért kap, a lakását a kft. bérli, a költségek egy részét elszámolja. Munkaképessége nem változott, egészségi állapota folytán nyilván korábban is képes lett volna teljes munkaidőben a munkavégzésre, a tartás teljesítéséért fennálló szülői felelőssége akkor fel sem merült. A jogerős ítélet helyes megállapítása alapján az alperes teljesítőképessegeinek lényeges változása nem igazolt.
- [58] A Kúria szükségesnek ítéli az alábbiak rögzítését.
- [59] A Ptk. 4:218. § (2) bekezdésében meghatározott szempontrendszer nem kötelező sorrendiség, azonban a szempontok egymásra épülnek és egymást kiegészítik. A tartás mértékének meghatározásakor elsősorban a kiskorú gyermek indokolt szükségleteiből kell kiindulni, nem pedig a kötelezett jövedelmi és vagyoni viszonyaiból. Következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a kötelezett magas jövedelme esetén is a gyermek korának megfelelő szükségleteiből kell kiindulni és ennek alapulvételével kell megállapítani a tartás mértékét (BH 1019.112., BH 2003.117.). A kötelezett magas jövedelme (teljesítőképessege) ugyanis nem jelenti automatikusan a gyermek szükségleteivel arányban nem álló mértékű tartás megállapíthatóságát (Kúria Pfv.II.20.322/2018/4.). Az alacsony jövedelem viszont a gyermek szükségletei kielégítésének korlátja: az indokolt szükségletek pénzbeli ellenértéke alapján meghatározott gyermektartásdíj megfizetésére a kötelezett általában a Ptk. 4:218. § (4) bekezdésének megfelelő tartás teljesítésére kötelezhető.
- [60] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésének feltételei bizonyítottságát, a tartás mértékének megváltoztatását megalapozó körülményeket általánosságban vizsgálta, a gyermek életkora változását döntő jelentőségűnek értékelve figyelmen kívül hagyta a gyermek szükségleteinek pénzbeli ellenértékére, a kötelezett jövedelmi és vagyoni viszonyaira vonatkozó előzményi adatokat. A

másodfokú bíróság helyesen, az anyagi jogi jogszabályoknak megfelelően egészítette ki a tényállást és vonta a bizonyítékok körébe a korábbi peradatokat. A bizonyítási kötelezettségre figyelemmel helytállóan értékelte a felperes terhére az általa állított körülményváltozások bizonyíthatatlanságát.

- [61] Alapos azonban a felperes felülvizsgálati kérelme abban, hogy a jogerős ítélet nem értékelte az alperesnek a felperes keresetére vonatkozó részbeni elismerését. A jogvita elbírálásakor nem hagyható figyelmen kívül, hogy az alperes a tartás mértékének megváltoztatására irányuló keresetet 30.000 forint havi gyermektartásdíj erejéig elismerte és önként teljesítette is.
- [62] A magasabb összegű tartásdíj önkéntes vállalása és a jogalap megalapozatlansága nem zárja ki egymást: a jogalap (a tartás mértékének megváltoztatását eredményező feltételek) bizonyíthatatlansága esetén a kötelezett elismerése kizárólag annyiban értékelhető, hogy a kért összeg részbeni megfizetését vállalja. Az alperes önkéntes vállalása ugyanis nem azonos a törvényi feltételek bizonyítottóságával. Nincs tehát jogi akadálya annak, hogy a kötelezett saját elhatározásából magasabb mértékű gyermektartásdíjat fizessen, erre nézve bizonyítás lefolytatása szükségtelen. A jogerős ítélet ezért sérti a régi Pp. 163. (2) bekezdését és a 213. § (1) bekezdésében előírt, az ítélet teljességének követelményét.
- [63] A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkezésre álló peradatok alapján részben megváltoztatta.
- [64] Az alperes 2016 májusától havi 30.000 forint mértékű gyermektartásdíjat teljesített. A kereset beadásától (2016. március 21.) kezdődően a jogerős ítélet meghozataláig (2018. november 8.) tehát három hónapra 15.000 forint tartásdíj hátraléka merült fel, amelyet a régi Pp. 217. §-a szerint köteles megfizetni. A Kúria hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárásban a régi Pp. 275. § (1) bekezdése alapján bizonyítás felvételének nincs helye, ezért a jogerős ítélet meghozatala után keletkezett tartásdíj hátralék elszámolása a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

Záró rész

- [65] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyalás megtartása nélkül bírálta el.
- [66] A felperes felülvizsgálati kérelme nagyobb részben eredményre vezetett, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó régi Pp. 81. § (1) bekezdése szerint a pernyertesség pervesztesség arányában az alperes köteles a részére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján mérlegeléssel meghatározott 20.000 forint felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [67] A felülvizsgálati eljárás illeték alapja 1.000.000 forint (700.000 forint kapcsolattartás, 300.000 forint tartás). A felülvizsgálati

kérelem a kapcsolattartás tekintetében teljes egészében, a tartást illetően részben, összesen 760.000 forint érték erejéig eredményre vezetett. A felek ezért a feljegyzett, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerint megállapított 100.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére a felperesre kedvezőbb 68-32 %-os arányban kötelesek.

Budapest, 2019. június 25.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelül: